

УДК 33.2964.338

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-100-8>

Марченко О.Ю.

Черкаський державний технологічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3137-0480>

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Ідея нової економічної парадигми екологізації економік, прагнення до сталого розвитку та спроба зберегти біорізноманіття нашої планети стали новим світовим економічним трендом, і все більша кількість країн включають пункти економічного озеленення до довгострокових стратегій розвитку країни. Тим не менш, поняття зеленої економіки ідеалізоване і сформульоване недостатньо чітко, що ускладнює практичну реалізацію пунктів нової економіки в стратегії розвитку країн. Високе інноваційне навантаження, значні витрати на екологізацію виробництва гальмують розвиток зеленої економіки. «Зелена» інтеграція може стати ключовим вирішенням проблеми впровадження «зеленої» економіки в багатьох країнах, зокрема в Україні, сприятиме інтеграції економічних суб'єктів, виступаючи новим етапом у розвитку зеленої економіки.

Ключові слова: економіка, інтеграція, «зелена» економіка, сталий розвиток.

Постановка проблеми. В даний час світова економіка характеризується нестабільністю, стан турбулентності стає звичним явищем. Активно розвивається зелена економіка, що виникла в середині ХХ ст., в останні кілька років активно впроваджується багатьма як розвиненими країнами, так і країнами, що розвиваються в рамках економічної та соціальної політики як цілі на короткостроковий і довгостроковий стратегічний період. Не існує єдиної концепції зеленої економіки та зеленого розвитку в цілому.

З одного боку, варто відзначити міжнародний характер еволюційних процесів розвитку зеленої економіки, рішення, що приймаються у сфері зеленої економіки, впливають не тільки на окремий економічний суб'єкт, а й на наступні покоління в мінливій екосистемі всього світу. «Глобалізований» характер зеленої економіки, висока важливість зеленої політики зумовили створення низки міжнародних міжурядових та громадських структур, які мають вплив на розробку та поширення зеленого порядку денного (Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Всесвітній фонд дикої природи (WWF)) [3].

З іншого боку, можна спостерігати протилежну тенденцію переходу від «глобалізованого» світу до багатополярного світу з утворенням різних регіональних об'єднань і союзів. Цілями створення таких союзів є як економічні передумови, так і різні політичні обставини.

При написанні статті особлива увага була приділена аналізу літературних джерел, присвячених еволюції зеленої економіки А. Боуена [1], П. Фергюсона [2], а особлива увага була приділена аналізу літературних джерел, присвячених проблемам становлення, функціонування та розвитку зеленої економіки як особливого сектора економічної системи Д. Пірса [10; 11], Й. Тінбергена [10], при формулюванні поняття «зелена інтеграція» вивчалися доповіді різних міжнародних організацій (ООН [7], ОЕСР [14], ЄАЕС, збірник статей конференції Ріо-2020 [15]).

Таким чином, поняття «зелена економіка» є досить суперечливим процесом, що розвивається, який, з одного боку, має «глобалізуючий» ефект, з іншого боку, сприяє виникненню ряду регуляторних центрів, створенню союзів і регіональних об'єднань внаслідок великої кількості

розбіжностей, конфліктів, розбіжностей, а також різних економічних, політичних і соціальних засад держав. Саме тому найбільш актуальною у розвитку зеленої економічної парадигми є формування зеленої інтеграції між країнами, що необхідно у зв'язку з різною ресурсною доступністю країн, нестабільністю рівня технологічного, економічного та соціального розвитку, необхідністю створення інтегративних угруповань для реалізації стратегій зеленого розвитку та зеленого зростання. «Зелена» інтеграція дасть змогу об'єднати країни зі схожими рисами економіки та суспільства, які мають спільну історичну культуру, мають певні країнознавчі ознаки (площа території, населення, запаси природних ресурсів або їх відсутність, рівень технологічного та інноваційного розвитку суспільства).

Метод та методика роботи: при формулюванні поняття «зелена інтеграція» були використані визначення зеленої економіки та інтеграції, використані методи ретроспективного аналізу та синтезу, досліджено історичні етапи розвитку зеленої економіки за допомогою методів синтезу.

Результати: у статті досліджено етапи розвитку зеленої економіки, показано, що зелена інтеграція, прагнення до створення якої вже можна спостерігати на світовій арені, є четвертим етапом розвитку зеленої економіки, визначає зелену інтеграцію, відображає структуру поняття «зелена інтеграція», відображає позитивні та негативні аспекти реалізації зеленої інтеграції в рамках різних інтеграційних об'єднань. Сфера застосування: дана стаття може бути використана в рамках досліджень зеленої економіки, проблем переходу країн та інтеграційних груп до зеленої економіки.

Поняття інтеграція можна розглянути з філософської та загальноекономічної точок зору, а також з позицій різних економічних шкіл. Характерні риси інтеграції з погляду різних наукових шкіл представлені у табл. 1.

Таким чином, економічну інтеграцію можна визначити як процес взаємопроникнення, взаємодії та взаємної адаптації процесів відтворення, для якого характерні структури різної складності з формуванням наднаціональних регулюючих органів. Регіональна економічна інтеграція Економічна інтеграція, яка є добровільною та заснованою на партнерстві, має синергетичний ефект для країн-учасниць, чинячи значний тиск як на зовнішню, так і на внутрішню економічну політику.

Таблиця 1

Поняття інтеграції: погляди різних економічних та загальнофілософських шкіл

Наукова школа	Особливості розгляду процесу інтеграції
Загальна філософська концепція	Якісно нова форма соціалізації являє собою стан об'єднання окремих диференційованих частин і функцій системи в єдине ціле, а також процес, який здійснює такий зв'язок. Поняття теорії систем, яке визначається як стан пов'язаності окремих частин певної системи, або як процес наростаючої тісності зв'язків, об'єднання і взаємної адаптації
Загальна економічна концепція	Утворення структур, в яких різні структури (прості і складні) стають єдиним цілим. Процес руху і розвитку певних систем
Наукова школа Й. Тінбергена	Регулювання поточної політики і створення нових політик, інститутів, які наділені силою примусу (позитивний аспект інтеграції). Ліквідація дискримінаційних та обмежувальних інститутів, свобода у проведенні міжнародних економічних операцій
Ліберальна школа. В. Репке, Й. Рюф, Р. Арон	Комплекс заходів, що сприяють усуненню умов дискримінації економічних суб'єктів на території інтеграції, стимулюють лібералізацію руху товарів та інших факторів виробництва (виступає необхідною умовою економічної інтеграції) умова економічної інтеграції
Неоліберальна школа. М. Алле, Б. Баласса, Дж. Вайер	Скасування протекціонізму у взаємній торгівлі союзних країн, форми колективного протекціонізму по відношенню до країн, що знаходяться поза інтеграцією. Динамічний процес, який має стадії розвитку і зростання, заснований на державному і ринковому регулюванні
Школа функціоналізму Д. Мітрани	Процес поступового переходу від традиційної системи міждержавного співробітництва в регіоні до формування наднаціональних структур і передачі влади суверенних держав цим структурам, інтеграції ґрунтується на добробуті країн-учасниць

Для аналізу поняття «зелена інтеграція» необхідно також виявити основні риси зеленої економіки. На жаль, в даний час не існує єдиного визначення зеленої економіки, теоретичні основи зеленої економіки сформувалися в кінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст., що виражалось в дбайливому ставленні до природних ресурсів, збереженні ресурсів для майбутніх поколінь, з продовженням економічного зростання [9].

Таким чином, основними ознаками зеленої економіки є: баланс між навколишнім середовищем, економікою та соціальною сферами, баланс трьох складових: економічне зростання, екологічна відповідальність та соціальний розвиток, тоді як ця економічна модель спрямована на досягнення довгострокових соціальних вигод, прагнення зберегти природні ресурси для майбутніх поколінь.

Для досягнення балансу між трьома сферами зеленої економіки необхідна модернізація економіки структурно та технологічно, підвищення ефективності у сфері екології з урахуванням регіональної та галузевої специфіки [4].

Більшість країн не мають достатніх економічних, людських і природних ресурсів для здійснення незалежного переходу. «Зелена» інтеграція може стати етапом, який сприятиме швидкому переходу країн на «зелені рейки» економіки.

«Зелена» інтеграція включає в себе базові риси як зеленої економіки, так і інтеграції. Основні риси зеленої інтеграції, до яких можна віднести: прагнення до довгострокового соціального розвитку, збереження економічного зростання, екологічну відповідальність за збереження природного різноманіття для майбутніх поколінь з урахуванням характерних рис інтеграції, які передбачають створення наднаціональних регуляторних органів, взаємну адаптацію країн, взаємопроникнення економік.

Зелена інтеграція – це процес взаємодії, взаємопроникнення різних економічних суб'єктів із синергетичним ефектом, спільною метою якого є досягнення балансу між екологічною відповідальністю, економічним розвитком, зростанням та покращенням соціального добробуту зі створенням спільної історичної долі. Зелена інтеграція – це новий етап у розвитку зеленої економіки.

«Зелена» інтеграція є необхідним етапом для розвитку «зеленої» економіки в країнах. Основні

етапи розвитку теорій зеленої економіки з точки зору зміни поведінки суб'єктів ринку, виходячи з ідеї наукових шкіл щодо природних ресурсів та їх використання. Необхідно відзначити планомірну тенденцію переходу від нескінченного і безжального використання природних ресурсів до прагнення до дбайливого використання природних ресурсів, свідомого споживання і переходу до економіки замкнутого циклу.

«Зелена» інтеграція є історично новим етапом переходу країн до зеленої економіки, вона має низку переваг, якщо порівнювати впровадження окремих зелених економік у світі або створення єдиної глобальної парадигми зеленого розвитку.

По-перше, зелена інтеграція дозволить країнам з малою економікою та малим ВВП на душу населення, які не мають можливості інвестувати значний та достатній обсяг інвестицій та капіталу у розвиток зеленої економічної моделі, впровадити інноваційні зелені технології, що сприятиме зниженню екологічних ризиків повсюдно, зелена інтеграція сприятиме більш рівномірному «покриттю світу» зеленою економікою розвитку та зростання, а також залученню найменш розвинутих країн до зеленого порядку денного.

По-друге, зелена інтеграція стане стимулом для зміцнення діючих інтеграційних об'єднань, так званим фактором консолідації економік країн, створення наднаціональних регуляторних органів, впровадження єдиних нормативних актів та законодавчих норм про зелену інтеграцію («Зелена» нормативно-правова база).

По-третє, на відміну від глобальної зеленої економіки, зелена інтеграція дасть можливість розробити та впровадити зелену інтеграцію, виходячи зі специфіки регіону, регіонального об'єднання, сильних та слабких сторін країн, врахувати меть ресурсний потенціал кожної країни та регіону в цілому, людський та природний капітал. У кожного об'єднання має бути свій підхід та своя траєкторія розвитку на шляху до розвитку зеленої інтеграції, зеленої економіки країн.

Тим не менш, зелена інтеграція має ряд недоліків: проблеми регулювання взаємодії об'єднань зеленої інтеграції, екологічні стандарти можуть відрізнятись, а створення зелених інтеграцій стимулюватиме посилення фрагментації інтеграційних груп.

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що зелена інтеграція є необхідним новим етапом у розвитку зеленої економіки, перевагами якого є створення та фінансування масштабних уніфікованих проєктів на основі спільних інтересів, схожості, особливостей економік, історичності розвитку. Таким чином, багато малих економік не можуть фінансово дозволити собі інвестувати в багато «зелених» проєктів, створення «зеленої» інтеграції дозволить країнам об'єднатися, а також значно полегшить навантаження на економіки цих країн. При створенні зелених інтеграцій необхідно

враховувати ряд факторів: площу країни, чисельність населення, рівень поточного забруднення, рівень життя населення, рівень технологічного та соціального розвитку.

В рамках ЄАЕС застосування «зеленої» інтеграції можна розглядати з точки зору зміцнення економічних і торговельних відносин між регіонами, створення власних регіональних ланцюжків доданої вартості з використанням інноваційних зелених технологій, переходу на ресурсозберігаюче і екологічно чисте виробництво, в тому числі в нафтопереробних галузях.

Список використаних джерел:

1. Bowen A., Fankhauser S. The Green Growth Narrative: Paradigm Shift or Just Spin? *Global Environmental Change*. 2011. Vol. 21, no. 4. P. 1157–1159.
2. Simpson C.M. The Road to RIO+20: For a Development led Green Economy. New York, Geneva, United Nation, 2011. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcted2012d2_en.pdf
3. Ferguson P. The green economy agenda: business as usual or transformational discourse? *Environmental Politics*. 2015. No. 24. P. 17–37.
4. Hamdouch A., Depret M.-H. Policy Integration Strategy and The Development of the “Green Economy”: Foundations and Implementation Patterns. *Journal of Environmental Planning and Management*. 2010. Vol. 53, no. 4. P. 473–490.
5. Johnstone I. Global Governance and the Global Green New Deal: The G7's Role. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2022. Vol. 9. URL: https://www.researchgate.net/publication/358269893_Global_governance_and_the_Global_Green_New_Deal_the_G7's_role
6. Pearce D., Markandya A., Barbier E. B. Blueprint for a Green Economy. London: Earthscan, 1989. URL: https://www.researchgate.net/publication/39015804_Blueprint_for_a_Green_Economy
7. Pearce D. Green Economics. *Environmental Values*. 1992. Vol. 1. No. 1. P. 3–13.
8. Green Growth and Developing Countries: A Summary for Policy Makers. URL: <https://www.oecd.org/dac/50526354.pdf>
9. Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. Washington: World Bank, 2012. 192 p.
10. The green economy: trade and sustainable development implication. New York and Geneva: 2012. URL: <https://www.oecd.org/dac/50526354.pdf>

References:

1. Bowen, A., Fankhauser, S. (2011). The Green Growth Narrative: Paradigm Shift or Just Spin? *Global Environmental Change*, 21, 4, 1157–1159.
2. Simpson, C.M. (2011). The Road to RIO+20: For a Development led Green Economy. New York, Geneva: United Nation. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcted2012d2_en.pdf
3. Ferguson, P. (2015). The green economy agenda: business as usual or transformational discourse? *Environmental Politics*, 24, 17–37.
4. Hamdouch, A., Depret, M.-H. (2010). Policy Integration Strategy and The Development of The “Green Economy”: Foundations and Implementation Patterns. *Journal of Environmental Planning and Management*, 53, 4, 473–490.
5. Johnstone, I. (2022). Global Governance and the Global Green New Deal: The G7's Role. *Humanities and Social Sciences Communications*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/358269893_Global_governance_and_the_Global_Green_New_Deal_the_G7's_role
6. Pearce, D., Markandya, A., Barbier, E.B. (1989). Blueprint for a Green Economy. London: Earthscan. Available at: https://www.researchgate.net/publication/39015804_Blueprint_for_a_Green_Economy.
7. Pearce, D. (1992). Green Economics. *Environmental Values*, 1, 1, 3–13.
8. Green Growth and Developing Countries: A Summary for Policy Makers. Available at: <https://www.oecd.org/dac/50526354.pdf>
9. Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. Washington: World Bank, 2012.
10. The green economy: trade and sustainable development implication. New York and Geneva: 2012. Available at: <https://www.oecd.org/dac/50526354.pdf>

Marchenko Oleksandr

Cherkasy State Technological University

THE MAIN PRINCIPLES OF THE INTEGRATION OF THE "GREEN" ECONOMY INTO THE ECONOMY OF UKRAINE

Summary

The idea of a new economic paradigm of ecologization of economies, brought to its full development and an attempt to preserve the bio-organism of our planet, has become a new world economic trend, and more and more countries are including economic points Perfect landscaping to long-term strategies for the development of the region. At the same time, the concept of a green economy is idealized and not formulated clearly enough, which complicates the practical implementation of the points of the new economy in the development strategy of the region. A high level of innovation and significant spending on ecologization of production stimulates the development of the green economy. “Green” integration may become a key issue in promoting the “green” economy in rich countries, including in Ukraine, the acceptable integration of economic entities, serving as a new stage in the development of green economy. At this time, the world economy is characterized by instability, and turbulence is becoming a common phenomenon. The green economy is actively developing, which began in the mid-20th century; in the remaining few countries, a large number of countries are actively developing, as well as countries that are developing within the framework of economic and social policies. goals for the short-term and long-term strategic period. There is no single concept of green economy and green development in general. The method and methodology of work: when formulating the concept of “green integration”, the significance of the green economy and integration was determined, the methods of

retrospective analysis and synthesis were used, the historical stages of the development of the green economy were traced using this method in synthesis. Results: the article traces the stage of development of the green economy, it is shown that green integration, implemented to the fullest extent, can already be achieved in the light arena, and the fourth stage of the development of the green economy, which means green integration, reflects the structure of the concept of "green integration", reflects the positive and negative aspects of the implementation of green integration within the framework of various integration activities. Scope of research: this article can be discussed within the framework of the study of the green economy, the problems of the transition of the country and integration groups to the green economy.

Keywords: economy, integration, green economy, steel development.